

te, s most a televízió, nem képp különbözik egymástól.

Az írásművészet, a film, vagy akár a televízióművészet persze sok mindent művelhet a valósággal: felnagyíthat, kicsinyíthat tényeket, megszépíthat korszakokat, hogy azután megszépült valóságdarabon kacagtasson vagy elméldkedhessen a sérthetetlen igazság érdekében. Még a mindenképpen, minden időkből és minden égtájon kényszerű és természetellenes fogás, meg a hadifogság állapotából is formálhat a művészet eszményien kellemes tartózkodási helyet, vig társas összejövetelt, divatbemutatót vagy akármit, ha van az alkotásnak legalább egy olyan pontja, amely a nézőkben tudatosítja — akár a humor, a szatíra, a parabola, vagy, üsse kő, az okoskodó didaktika eszközével — az átforgalmazt valóság igazságmagvát. *A Volt egyszer egy színház...* nem ezt cselekedte.

Gaál Albert — mint már annyszor — lefotografálta a forgatókönyv előírta mondatokat, jelen esetben Gyárfás Miklós személyes élményeken alapuló fogságtörténetét. Lefotografálta, s mivel ez a filmtörténetben úgy szokás, hogy az írógéppel lekopogtatott, nyomdagépeken kinyomtatott gondolatokat színeszék jelenítik meg, kamerái és a forgatókönyv közé odaállította a mondatok megszólaltatóit is. A szöveg elsődleges jelentésére, s nem az összefüggésekre, az írói stílus játékos-ságára ügyelő rendezési felfogás kiütközött természetesen a színeszék játéka, bármily remek csapat verbuválódott is a *Volt egyszer egy színház...* előadására. Még a pinikus-sztoikus hadnagyt alakító *Tomanek* Nándor alakításából derült ki legjobban, hogy ez az elképesztően hosszúra nyújtott tévéjáték valamivel többről szeretne szólni — az

Szeretnék egyszer egy olyan naponap megérni, amikor nem olvassa a női nem fejére a világ az összes közehelyet, amely az emancipáció „fel-találása” óta felgyülemlett a komédiákban, a szüfraszett-zsargonban és a férfiagyakban. A televízió kivált nagy közhelygyűjtőmánya van e témában, s ezt — az előző esztendő hasonló műsoraitól valamelyest eltérő csoportosításban — ezidén is felhasználta a nők köszöntésére. *Nők kérték* — hárította át a műsor felelősségét a tévé nőnapj szórakoztató adása, a „gyengébb nemre”, s bizony sorjázta az áligaz tréfák, a szentimentális dalok, és megjelentek a kétes értékű férfiideák is, állítólag a nők kérésére. Még jó, hogy az okosan kérés ünnepeket „belopták” ebbe a női izlésről nem sok jót eláruló műsorba Artur Rubinstein, Ruttkai Évát és Mireille Mathieu is.

Dokumentumjátékot ígért *Gimes György és Radványi Dezső: Szólítsák be a tanút!* című munkája, amely Richard Helms 1973-as külügyi bizottsági meghallgatásának jegyzőkönyvéből készült. A dokumentumjáték a valódi dokumentumot dramatizálja, s éppen szikár tényrűségével ér el rendszerint ez a műfaj nagy hatást. E műsor készítői azonban nem bíztak kellően a választott jegyzőkönyv meggyőző erejében és érthetőségében, különböző magyarázatokkal, didaktikus leegyszerűsítésekkel próbálták közel hozni a hazai nézőkhez a CIA kül- és belpolitikai szerepéről kiderített igazságot. Az ártírt és átművészfesített dokumentum azonban így módon éppen tárgyilagos keménységéből veszített, *játek* lett a *Szólítsák be a tanút!*, s nem *dokumentum* a CIA üzemleiről.

Lőcsei Gabriella

Krúdy-emlékbizottság Óbudán

Ez idén, október 21-én ünnepeleljük *Krúdy Gyula* születésének 100. évfordulóját, de halálának 45. évfordulójáról is megemlékezünk május 12-én.

A nagy író emlékét híven őrzik Óbudán, s ennek jegyében a kerületi tanács, valamint a népfront kezdeményezésére tegnap délelőtt bizottság alakult, amely megvitatta az évfordulóval kapcsolatos tennivalókat.

Krúdy Gyula mindössze három évig volt óbudai lakos. de a hajdani Templom utcában álló lakóháza méltán lett *jeles emlékhelye a magyar irodalomnak*. Fontos művek születtek itt, noha az író életének utolsó tragikus napjai is ehhez a lakóházhhoz fűződnek. A ház megtartásáért a *Magyar Nemzet* az elmúlt években többször is szót emelt; most jó remény van arra, hogy a *házat és környezetét megőrzi* s hamarosan helyreállítják. Am a lakás régi berendezése elkallódott, s a Krúdy-hagyaték fölülhető darabjai szülővárosába, Nyíregyházára kerültek.

Óbuda sajnos nem őriz Krúdy-relikviákat, éppen ezért önámítás lenne idegen tárgyakkal, bútorokkal berendezni azt a lakást, amelynek csupán falai őrzik az író emlékét. A bizottság egyhangúan elvetette azt a gondolatot, hogy Krúdyhoz nem fűződő tárgyakból emlékszóbat alakítsanak ki.

Szobra Óbudán áll, s utolsó lakóháza falán emléktábla hirdeti nevét, ám tervek vannak születőben, hogyan lehetne emléket állítani halhatatlan hőseinek, hiszen Szindbád vagy Rezeda Kázmér alakja is Óbudához kötődik valamiképp, s alakjukat érdemes lenne szoborként is megfogalmazni.

Az óbudai centenáriumi ünnepek eseményei — az országos rendezvényekhez igazodva — Krúdy korát és Óbudáját is szeretnék fölvidéni, emellett a bizottság keresi az alkalmat, hogy a városrésztanuló ifjúságával mélyebben és alaposabban megismertesse a nagy író életművét.

Közös zöngés észrevette azokat az okokat és eredményeket, melyek Munkácsy tevékenységét az utókor számára emlékeztetéssé teszik. Alkotásaiból a külföldi tárlatlatogató is maradó benyomást szerez a társadalomtörténeti körülményekről, emberi konfliktusokról, melyek a levert függetlenség harc nyomán hazánkat jellemezték, személyes hangú festői vallomási sok mindent elmondanak a tömegek nyomorúságáról, a szegények szenvedéseiről. Magatartásából, művészetének egyenlenségeiből egy sor következtetés is levonható az egykorú közállapotokról. A pozna-niak felismerték Munkácsyban azt a mestert, aki a XIX. század harmadik harmadának ellentmondásos változásairól tanulságos adalékokat szolgáltatott a mából visszatekinteni szándékozóknak.

A lengyel szakemberek és

Munkácsy életképei ugyan gyökeresen más alkotómódszert tükröznek, a pozna-niakat — hatásos festői kifejező ereje mellett — munkásságának *történelmi hitele* érdekelt. Munkácsy jelképe ugyanis a hazája függetlenségéért küzdő lengyel művészértelmiség gondjait, eszméi törekvéseit tükrözi. Munkácsy műveiben az 1848—49-es szabadságharc bukása utáni nyomasztó társadalmi helyzet létkörének megjelenítése hasonló tárgykört érint. A lengyel művészettörténészek, akik a pozna-ni Munkácsy-kiállítás előkészítését, rendezését vállalták — köztük Kazimierz Malinowski, a múzeum időközben elhunyt igazgatója — ráéreztek azokra a sajátos jelenségekre, melyek a Habsburgok, a Romanovok birodalmában, a népek börtönében az elnyomottak sorsközösségét motívták. A katalógusban megjelent lengyel tanulmány, néhány pozna-ni újság beszámolója arról tanúskodik, hogy Munkácsyt a forradalom bukása utáni Magyarország *hiteles szemtanújának* tekintik, aki kimagasló értékű pályakezdő műveinek tanúsága szerint jól ismerte a nép akkori életét, a mindennapok küzdelmeit, s festményein meggyőző művészi hevülettel adta elő keserves ifjúkorának drámai élményeit.

A kiállítás visszhangjából

Pogány Ö. Gábor

Pályázókat vár a Játékszín

A hazai színházi élet színésztársaságának egyik fórumaként a Kulturális Minisztérium létrehozta a *Játékszín* elnevezésű befogadó színházat. Az új színház elsősorban a hazai és külföldi szocialista műveket magas színvonalon színpadra állító törekvéseihez szolgál otthonul. Egy-egy produkció megszervezői és résztvevői esetenként válnak a *Játékszín* egy adott feladatra szerződött művészeivé, munkatársaivá.

A *Játékszín* felügyeletét a Kulturális Minisztérium Színház-, Zene- és Táncművészet-

ti Főosztálya gyakorolja. Egy-egy bemutató megrendezésére pályázati munkákat kell elkészíteni és benyújtani a *Játékszín* titkárságához (Bp. VI., Lenin körút 106.). A pályaműveket a Kulturális Minisztérium Színház-, Zene- és Táncművészeti Főosztálya mellett működő Színházművészeti Tanács bírálja el.

A pályázati feltételeket tartalmazó tájékoztatót a *Játékszín* titkárságánál és a Magyar Színházművészeti Szövetségnél (Bp. VI., Gorkij fasor 38.) lehet átvenni.

szob-
ciét,
teler
ti l
zásá
ságg
ja a
mái-
gyer
lány
hoz
hoz
hom
ásni
M
Nag
az e
aki
még
getn
már
mon
cse
célje
össze
jana
locsi
K
drár
a já
teler
halá
emb

Go
mini
kedo
legá
kül
turá
gadt

Te
ják
rahá
egy
hely

Ide
rozás
gyar
„Szó
járt
mény
verse
dés”
a szó
pata
sorve
vígás
ha a
kone
inkál
gyelr
gyak
kat”
érten
vaka
hasz
nek
azon
gedt
két l
tétel
kér
Hogy
filoz
mán;
köz
meri
tans;
kodn
műv
lönö
fogá
lása,
szere

A
föld
Mag
any
1900
mur
szul
met
mag
dön
elég